

PEDAFORUMISSA POHDITTIIN DIGITALISAATION JA KORONAPANDEMIAN VAIKUTUKSIA OPETUKSEEN

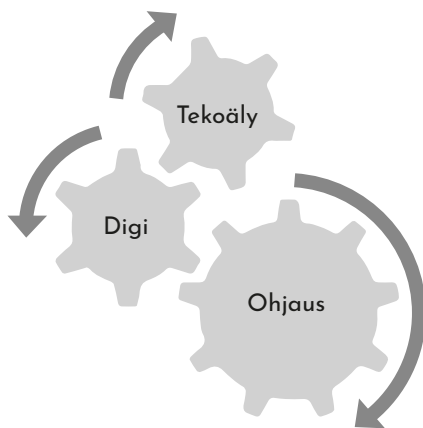
Elokuussa järjestettiin korkeakoulujen opetuksen kehittämisestä kiinnostuneille Pedaforum-päivät. Päivillä keskusteltiin korkeakouluopetuksen ajankohtaisista asioista sekä erityisesti koronan vaikutuksesta opetukseen. Miten esityksissä näkyi se, että korkeakoulujen opetus siirtyi keväällä nopealla aikataululla etäopetuksesi? Helsingin yliopiston kirjaston Markku Roinila, Kimmo Koskinen ja Kati Syvälahti olivat mukana omalla esityksellään. Kirjaston asiantuntijoiden on hyödyllistä olla mukana Pedaforumissa seuraamassa pedagogiikan uusia ilmiöitä.

Tänä vuonna Pedaforum-seminaarin järjestäjinä toimivat Oulun yliopisto ja Oulun ammattikorkeakoulu. Koronapandemian takia nopealla aikataululla seminaari päätettiin järjestää verkkototeutuksena Zoomin kautta 20.–21.8.2020. Seminaarin järjestäminen etänä mahdollisti ensimmäistä kertaa ilmaisen ja avoimen osallistumisen. Seminaarin keskeisiä teemoja olivat jatkuva oppiminen, digipedagogiikka ja oppimisanalytiikka. Pedaforumiin osallistui 1200 asiantuntijaa. Seminaarissa oli useita pääpuhujia, 130 esitystä ja 168 esittäjää. Pääpuhujien esitykset ja esitysten tallenteet löytyvät verkosta (ks. lähteet ja liitteet).

Ohjaus- ja digiosaamista

Opetus- ja kulttuuriministeriön korkeakoulu- ja tiedepolitiikan osaston johtaja Birgitta Vuorinen kertoi esityksessään kaikkien Suomen korkeakoulujen yhteisestä Digivisio-hankkeesta (digivisio2030.fi), johon liittyy myös korkeakoulupedagogiikan kehittämi-

nen ja tutkimus. Vuorisen mukaan tutkimusperustainen kehittäminen on kestävä lähestymistapa korkeakouluopetuksen kehittämiseen. Digivision tavoitteena on avata oppimisen kansalliset tietovarannot yksilön ja yhteiskunnan käyttöön sekä nostaa Suomi joustavaksi oppimisen mallimaaksi. Tulevaisuudessa opetuksessa korostuvat esimerkiksi tekoäly, ohjaus- ja digiosaaminen. Esityksessään Vuorinen suositteli tutustumaan Auli Toomin ja Kirsi Pyhältön kirjoittamaan selvitykseen korkeakoulupedagogiikan ja oh-

Tulevaisuuden opetuksessa korostuvat tekoäly, digi- ja ohjausosaaminen.

jausosaamisen kehittämisestä (Toom ja Pyhältö 2020).

Vuorisen mukaan koronapandemia on myllertänyt korkeakouluopetusta ja paluuta täysin entiseen ei enää ole. Etäopetukseen siirtyminen nopealla aikataululla on kuormittanut sekä opettajia että opiskelijoita. Poikkeusoloissa selviytyäkseen tyypillinen tapa toimia on ollut monitekeminen eli multitasking. Vuorisen mukaan kaiken uuden tiedon jakamisen ja muutosten keskeillä on tärkeää antaa opiskelijoille aikaa ajatella. Se on yksi keino edistää hyvinvointia ja jaksamista, kun on hetki aikaa oikeasti perehtyä ja syventyä asioihin.

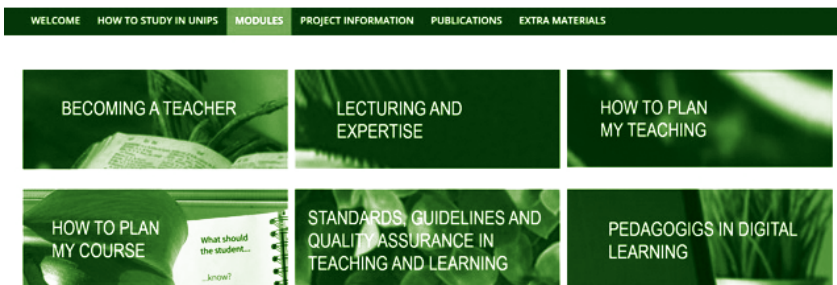
Oulun yliopiston Oppimisen ja koulutusteknologian tutkimusyksikön johtaja Sanna Järvelä totesi esityksensä alussa, että COVID-19 ei ole ainoastaan terveyden kriisi vaan kysymys on myös oppimisen kriisistä. Järvelän mukaan opetus ja oppiminen on muuttumassa ja tulevaisuudessa tarvitaan uudenlaista osaamista. Järvelä pohti esityksessään, miten teknologian avulla voidaan tukea oppimisprosessin kriittisiä kohtia. Uudenlainen opetuskulttuuri korostaa Järvelän mukaan tieteidenvälisyyttä, yhteisöllistä oppimista, sosiaalisesti jaettua oppimisen säätelyä, edistynyttä oppimisen teknologiaa ja tekoälyä.

Tutkimusperustainen pedagogiikka

Turun yliopiston korkeakouluopetuksen pedagogiikan professori Mari Murtonen kertoi puheenvuorossaan tutkimusperustaisesta pedagogiikasta. Uusista kokeiluista ja innovaatioista on tärkeää tehdä tieteellistä tutkimusta, jotta ratkaisuja ei perusteta pelkkiin oletuksiin. Mari Murtonen kertoi esityksessään Tampereen korkeakouluyhteisössä toteutetusta kyselystä keväällä 2020. Kyselyyn vastasi 378 opetuksen ja ohjauksen parissa työskentelevää asiantuntijaa.

Tutkimuksessa tarkasteltiin, kuinka opettajat säätelevät omaa oppimistaan ja kehittymistään. Kyselyn tavoitteena oli saada tutkimustietoa siitä, kuinka pedagogiikan opinnot vaikuttavat opettajien tulkintoihin ja käsitykseen opetuksesta. Kyselyn vastauksissa kävi ilmi, että pedagogisella koulutuksella on positiivinen vaikutus opettajan näkemyksiin, opetustoimintaan ja muutoshalukkuuteen.

Koronatilanteen takia kyselyssä tiedusteltiin myös opetuksen muutoksiin liittyvistä negatiivisista ja positiivisista tunteista. Tekniset muutokset herättivät eniten positiivisia tunteita. Murtonen mukaan opettajien huolena oli pedagogiset ratkaisut, ei niinkään digitaidot- ja välineet.

UNIPS-oppimisympäristössä (unips.fi) voi kehittää omaa pedagogista osaamistaan eri moduulien avulla.

Murtonen kertoi esityksessään, että kaikille korkeakoulupedagogiikasta kiinnostuneille on tarjolla avoin itseopiskelumateriaali verkossa. UNIPS-oppimisympäristön (unips.fi) toteutukseen on osallistunut useita korkeakouluja. Materiaalia suositellaan erityisesti opetustyötä aloitteleville no- viiseille opettajille.

Etäopiskelua poikkeusoloissa

Tia Rahkila Oulun yliopiston yliopilaskunnasta ja Sami Luukela Oulun ammattikorkeakoulun opiskelijakunnasta kertoivat puheenvuorossaan, kuinka kevään poikkeustilanne on vaikuttanut opiskeluun. OY:n kyselyyn vastanneista yli puolet koki, että heidän oli ollut mahdollista edistää opintojaan poikkeustilanteessa. Opiskelijat kokivat, että tiedonkulku oli toiminut hyvin. Suurin osa kyselyyn vastanneista opiskelijoista arvioi kuitenkin, että etäopiskeluun siirtyminen oli ollut kuormittavaa. Esimerkiksi opiskelumateriaalien saatavuus oli koettu haasteellisena.

OAMK:n opiskelijoiden mielestä etäopiskeluun siirtymisessä onnistuttiin, mutta opetuksen laadun koettiin muuttuneen huonommaksi. Opettajia oli ollut vaikea saada kiinni, tehtäviä tehtiin itsenäisesti, kurseja ja luentoja peruttiin. Harjoittelujen peru-

minen myös viivästytti opiskelijoiden opintoja.

Hyviä käytänteitä

Kouluttaja Mira Perämäki (Mediamaisteri Oy) jakoi virtuaalikahtilassa ideoita verkkokursseille. Hänen mukaan pedagogisesti hyvä verkkokurssi ei ole pelkkä materiaalien jakamisen paikka. Verkkokursilla opettajan persoonan on tärkeää tulla näkyviin. Opettajan tehtävänä on luoda yhteisöllisyyttä kursseille esimerkiksi lyhyiden videotervehdysten avulla.

Poikkeusolojen etäopetuksen kokemusten jälkeen seminaarissa jaettiin paljon vinkkejä Zoomin käytöstä. Opettajille ja opiskelijoille kameran käyttö on vaatinut totuttelua ja harjoittelua uudenaiseen vuorovaikutukseen. Rinnakkaisessiossa osallistujat pohtivat myös mikrofonin käyttöä ja tietokoneen mikrofonin koettiin olevan harvoin paras vaihtoehto. Lisäksi mahdollisimman vakaa verkkoyhteys on onnistuneen etäopetuksen edellytys.

Projektipäällikkö Anna Lindfors CSC:ltä kertoi seminaarissa Avointen oppimateriaalien kirjastosta (aoe.fi). Palveluun voi tallentaa ja kuvailla kaikille avoimia oppimateriaaleja, jotka lisensoidaan Creative Commons -lisenssillä.

Oulun ammattikorkeakoulun Pia Partasen ja Oulun yliopiston Heli Hut-
tusen esityksen aiheena oli vuoden
2019 aikana lukivaikeuksisille opis-
kelijoille järjestetty DigiTools-ryhmä.
Työpajojen tavoitteena oli madaltaa di-
gitaalisten sovellusten käyttöönottoa.
Opiskelijoiden ja ohjaajien kokemuk-
set ryhmätoiminnasta olivat myön-
teisiä. DigiTools-ryhmät oli koettu
käytännönläheiseksi ja erityisesti ver-
taistuen opiskelijat kokivat merkittä-
väksi asiaksi.

Helsingin yliopiston kirjaston
Markku Roinilan, Kimmo Koskisen
ja Kati Syvälahden esityksen aiheena
oli Editori-palvelu, joka toimii Open
Journals Systems (OJS) julkaisualustal-
la (journals.helsinki.fi). Editorin avulla
voi harjoitella avointa julkaisemista ja
julkaisukäytänteitä. Esityksessä kerrot-
tiin pilottiprojektista, jossa Editoria

käytettiin Helsingin yliopiston filo-
sofian, taiteiden ja yhteiskunnan tut-
kimuksen tohtoriohjelman kursilla.
Opettajat ja opiskelijat kokivat Editori-
n hyödylliseksi ja toimivaksi.

Lopuksi

Poikkeusolojen jatkuessa opettajien ja
opiskelijoiden on tärkeää jakaa keske-
nään hyviä käytänteitä, ideoita ja oival-
luksia. Hyviksi koetut digipedagogiset
ratkaisut ovat arvokkaita asioita opetus-
työn arjessa. Toisaalta poikkeusolojen
aikana on tärkeää kiinnittää erityistä
huomiota opiskelijoiden ja korkea-
koulujen henkilökunnan jaksamiseen
ja hyvinvointiin. Seuraavan Pedafo-
rumin järjestää Haaga-Helia-ammattikorkeakoulu vuonna 2022.

*Tämän artikkelin ideoinnista haluan
esittää kiitoksen Helsingin yliopiston kir-
jaston pedaryhmälle. 💎*

Lähteet ja linkit:

Avoimien oppimateriaalien kirjasto. <https://aoe.fi>

Editori - Helsingin yliopiston avoimen julkaisemisen palvelu. <https://journals.helsinki.fi/>

Korkeakoulutuksen digivisio 2030. <https://digivisio2030.fi/>

PARTANEN, P. & HUTTUNEN, H. 2020. DigiTools-rules! -
Digitaaliset sovellukset opiskelun ja oppimisen tukena.

<https://read.bookcreator.com/W22KLaQxnQcbjyotie29lVVo6o32/oXr1ue7YRjy5vqz1x7ZskA>

Pedaforum 2020 pääpuhujien esitykset ja esitysten tallenteet.
<https://www.oulu.fi/pedaforum2020/ohjelma>

TOOM, A. & PYHÄLTÖ, K. 2020. Kestävää korkeakoulutusta ja opiskelijoiden oppimista
rakentamassa: Tutkimukseen perustuva selvitys ajankohtaisesta korkeakoulupedagogiikan ja
ohjauksen osaamisesta. Helsinki: Opetus- ja kulttuuriministeriö. Saatavilla:
<http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-263-696-6>

UNIPS. Avoin digitaalinen yliopistopedagogiikan itseopiskelumateriaali. <https://unips.fi/>

Tietoa kirjoittajasta

KATI SYVÄLAHTI

Helsingin yliopiston kirjasto

kati.syvalahti@helsinki.fi